

THKP-C/HDÖ

OLİGARŞİ NEDİR?

ERİŞ YAYINLARI

BİRİNCİ BASKI

OLİGARŞİ NEDİR?

“*Oligarşi Nedir?*”, 1976 yılında kitle içi eğitim çalışmalarında işlenilmek üzere Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi/Halkın Devrimci Öncüleri tarafından hazırlanmıştır. Eriş Yayınları-2003

İÇİNDEKİLER

9	Giriş
11	Birinci Bölüm – Genel Kavramlar
18	İkinci Bölüm – Oligarşinin Tarihsel Gelişimi; Köleci, Feodal ve Kapitalist Toplumlarda Oligarşik Yönetimler
25	Üçüncü Bölüm – Emperyalist Dönemde Oligarşi
31	Dördüncü Bölüm – Sömürge, Yan-Sömürge ve Geri-Bıraktınlmış Ülkelerde Oligarşi

OLİGARŞİ NEDİR?

GİRİŞ

Günümüzde oligarşi kavramı, sol çevrelerde en çok adı geçen kavram durumuna gelmiştir. Bunun nedeni, silahlı mücadeleyi yürüten THKP-C'nin ideolojik çözümlenmeleri içinde oligarşinin önemli bir yer tutması ve mücadelenin hedefi olarak emperyalizm ve oligarşinin ele alınmasıdır. 1971'de yürütülen silahlı devrimci hareketin yenilgisiyle birlikte, yenilginin nedenleri araştırılmaya başlandı. Tabii ki, bütün devrim hareketlerinin yenilgisinden sonra ortaya çıkan, yenilginin nedenlerini devrim teorisinde arama alışkanlığı, ülkemizin solunda da devam etmiştir. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin temel kavramları teker teker gözden geçirildi. Her türlü oportünizmin ve pasifizmin varlık şartı, bu temel kavramlara saldırmak haline geldi. Marksist-Leninist ideolojinin özü karmakarışık hale getirildi.

Bu şartlar içinde karmakarışık edilen Marksist-Leninist teorisinin özünün kavranılması, Türkiye devriminin yolunun iyi bilinmesi, her zamankinden daha önemli olmuştur. Oligarşi kavramının iyi anlaşılması, devrim teorisindeki nitelik belirleyiciliği ve mücadele biçiminin seçimi ve de mücadelenin nasıl yürütüleceği aç-

sından çok büyük önem taşır.

İçinde bulunduğumuz aşamada stratejik hedef olarak anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim kavramının açılması ve bunlardan neler anlaşıldığının ortaya konulması gereklidir. Bu konuda emperyalizm tahlilleri yapılmış ve her türlü (iğrenç ilişki ve dedikodular içinde) yorumları getirilmiştir.

Biz bu konudaki görüşlerimizi “**Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I**”de etraflıca koyduğumuzdan, burada tekrar bu konuya girmeyeceğiz. Yazının konusu, oligarşi, sömürge tipi faşizm ve suni denge olacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL KAVRAMLAR

“Ülkemizdeki kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişmediğinden ve tekelci burjuvazi baştan emperyalizmle bütünleşmiş olarak doğduğundan, stratejik hedefimiz anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrimdir.”

“Ülkemizdeki baş çelişki halkımızla oligarşi arasındadır. (Bunun pratikteki görünümü halkın devrimci öncülerıyla oligarşi arasındadır.)”

“Halkın tepkileriyle oligarşi arasında suni bir denge kurulmuştur ... Bu suni dengeyi bozmanın temel yolu silahlı propagandadır.”

Mahir Çayan yoldaşın bu koyuş tarzı, mücadele açısından, kitle çizgisi açısından ve kadrolar açısından oligarşi-suni denge kavramının önemini açıkça belirtmektedir. Bu nedenle biz, Öncü Savaşını savunan Türkiye devrimcileri açısından, oligarşinin oluşumunu tarihsel gelişimini, uygulamalarını ve ülkemizdeki oligarşinin ayırıcı niteliklerini bilmek, Öncü Savaşını yürütmek açısından büyük önem taşır.

Günümüzde emperyalizmin III. bunalım döneminde, geri-bıraktırlmış ölkelerde kapitalizm iç dinamikle değil de, emperyalizm tarafından geliştirildiğinden, ölkemizdeki kapitalizm çarpıktır. Bu emperyalist üretim ilişkileri nedeniyle sistemin çelişkileri ölkeye şiddetle yansır. Öлке alt yapısından üst yapısına kadar bir milli kriz içindedir. Fakat bu milli kriz tam anlamıyla olgun değildir. Şu ya da bu düzeyde vardır. Bu ise, bizim gibi geri-bıraktırlmış ölkelerde evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi (pratikte çalışma tarzına yansır), yani silahlı mücadelenin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir. Bu ise, ölkede barışçıl mücadele yöntemlerinden silahlı aksiyona kadar bütün mücadele yöntemlerinin kullanılabilceğı demektir. Ölkede silahlı mücadele şartlarının olması demek, öлке içindeki kitlelerin devrim saflarına çekilebilmesinde silahlı mücadelenin nitelik belirleyici olması demektir. Bir başka ifade ile, silahlı aksiyon metotlarıyla kitlelerin devrim saflarına çekilebileceğı ve silahlı eylemlerin kitleleri harekete geçirebileceğı demektir.

Ölkemizdeki kapitalizmin, emperyalizm taleplerine göre geliştirildiğini söylemiştik. Emperyalizm, III. bunalım döneminde yeni-sömürgecilik yöntemlerini uygulamaya başlamıştır. Yeni-sömürgecilik, emperyalizm tarafından önceden planlanarak yapılan bir uygulamadan daha çok, çelişkilerin gelmiş olduğu seviye sonucunda, bu uygulamaya başvurmak zorunda kalmasının bir sonucudur. Yeni-sömürgecilik, emperyalizmin çirkin yüzünü saklayarak açık işgale son verip, ölkedeki anti-emperyalist mücadeleyi engellemek ve kendi pazar sorununu halletmek için, geri-bıraktırlmış ölkelerde pazar genişletilmesini amaçlamaktadır. Yeni-sömürgecilik uygulaması sonucunda, öлке içinde kendisi ile baştan bütünleşmiş yerli tekelci burjuvazi geliştirilmiş ve yerli tekelci burjuvazi oligarşi içinde yer alarak, emperyalizmin dayanağı olmuştur. Bunun paralelinde oligarşi daha da güçlendirilerek, ölkede merkezi bir otorite haline getirilmiş ve gerek ölkede kapitalizmin dışa bağımlı olarak geliştirilmesiyle ortaya çıkan nispi refahı, gerekse oligarşinin ordusu, polisi ve çeşitli pasifikasyon araçlarıyla halkın tepkileri pasifize edilerek, oligarşi ile halk arasında suni bir denge kurulmuştur.

Suni denge kavramının ne anlama geldiğinin bilinmesi ve suni dengeyi oluşturan temel unsurların neler olduğunun kavranması, mücadele biçimi ve bu mücadele biçiminin uygulanması açısından büyük öneme haizdir.

Suni dengenin oluşturulmasında oligarşinin rolünün, aynı zamanda anti-empyrialist anti-oligarşik mücadele açısından incelenmesi gereklidir.

Oligarşi kavramı, kelime olarak, küçük bir azınlığın yönetimindeki devlet biçimidir. Bu açıdan ele alındığında, oligarşi kavramı, devlet aygıtının bütün kademelerinin küçük bir azınlığın kontrolünde olması demektir. Fakat sınıflı toplumlarda (sosyalizm dışında) ekonomik hayata egemen olan sınıfın siyasi iktidara da egemen olduğu gerçeğinden hareket edersek, küçük bir azınlığın devleti ele geçirmesinde, temelde de, yani ekonomik alt-yapıda da egemen olmuş olması gerekir. Bu nedenle oligarşinin ortaya çıkışı ve gelişimini, toplumların evriminde aramak gerekir. Oligarşinin ortaya çıkabilmesi için iktisadi evrimin belli bir aşamaya gelmesi, sınıflar arasındaki çelişkilerin antagonizma kazanması, egemen sınıflar arasında zümreleşmeninirileşmenin ortaya çıkması ve bu zümreleşen tabakanın ekonomik hayatı kontrolü altına almasıyla birlikte (aynı süreç içersinde gelişerek), siyasi hayatı da kontrolü altına alması gerekir. Fakat siyasi hayatı kontrolü altına alması demek, devlet aygıtının tamamına –bürokrasi ve militarizme– hakim olması anlamındadır. Bütün bunların tamamlanmasıyla birlikte gerçek anlamda oligarşilerden söz edilebilir. Ama bu demek değildir ki, sürecin belli bir evresinden itibaren bu özelliklerden bazılarının, özellikle ekonomik hayata egemen olan bir azınlığın ortaya çıkması ve bunun siyasi alanda belirli bir etkinliğini sağlamış olması, oligarşinin olmadığı, ya da oligarşi kavramının kullanılmayacağı anlamına gelmez. Diyalektik materyalizme göre, bir şey, birden ve ani olarak değil, nicelik birikimlerin niteliğe dönüşmesi sonucu ortaya çıkar. Oligarşi, tam anlamıyla ortaya çıkmasından evvel belirli bir evrimden geçer. Bu evrimin iyi kavranılması, özellikle bizim gibi geri-bıraktırlmış ülkelerde oligarşinin ortaya çıkışı ve gelişimi açısından büyük önem taşır.

Oligarşi, üretici güçlerin gelişiminin mevcut üretim ilişkileri tarafından engellenmeye başlanıldığı bütün sınıflı toplumlarda mevcuttur. Toplumların evriminin belirli bir aşamasından itibaren ortaya çıkan oligarşinin temel görevi, mevcut üretim ilişkilerini biraz daha sürdürebilmek için sömürünün düzenlenmesi ve toplumsal hareketlerin bastırılmasıdır. Fakat şunu unutmamak gerekir ki, hiçbir güç üretici güçlerin gelişimini engelleyen üretim ilişkilerinin

yıkılmasını ortadan kaldıramaz. Yapabileceği, bu yıkılışı biraz daha geciktirmek ya da hızlandırmaktır.

İşte oligarşinin tarihsel fonksiyonu, bu geciktirmeyi sağlamaktır. Devrimcilerin tarihsel fonksiyonu da, bu yıkımı hızlandırmaktır. Bu nedenle, toplumların belirli bir gelişim seviyesinden sonra devrimcilerin karşısına oligarşi çıkmaktadır.

Burada özellikle şunu belirtelim ki, emperyalist dönemdeki oligarşilerle ve de III. bunalım dönemindeki geri-bıraktınlmış ülkelerdeki oligarşilerle, diğer sınıflı toplumlarda ortaya çıkan oligarşiler arasında nitelik farkları vardır. Bunun nedeni de, iktisadi evrimin gelmiş olduğu seviyedir. Bunu, emperyalist dönemdeki oligarşiler kavramını incelerken ortaya koyacağız.

Oligarşi kavramı, genel olarak sınıflı bir toplumda nasıl ortaya çıkmıştır? Oligarşinin ortaya çıkış nedenleri, iktisadi evrimin hangi aşamasına tekabül etmektedir?

Bilindiği gibi üretici güçler, belirli bir üretim ilişkisi içerisinde hareket ederler. Toplumların sınıflara bölünmesiyle birlikte, üretici güçlerin üretim ilişkileriyle zorunlu uygunluk kanunu daha da belirginleşmiştir. Mevcut üretim ilişkileri, üretim güçlerinin gelişme seviyesine tekabül etmek zorundadır. Fakat üretici güçler hızla geliştiğinden –burada üretici güçleri geliştiren birinci öge üretim ilişkileridir– mevcut üretim ilişkilerinin çerçevesiyle çatışmaya başlar. İşte bu andan itibaren toplumlarda alt üst olmanın, yani devrim olmasının objektif şartları ortaya çıkmıştır.

“Üretim güçleri nasılsa, üretim ilişkileri de öyle olmak zorundadır.”¹

“... üretim ilişkileri çok uzun süre üretim güçlerindeki gelişmenin gerisinde kalmaz. Çünkü üretim ilişkilerinin, üretim güçlerinin niteliğine ve durumuna uygun düşmesiyle ve üretim güçlerinin gelişmesine eksiksiz bir ortam yaratmasıyla ki, üretim güçleri ancak o zaman tam olarak gelişebilir. Bundan dolayı, üretim ilişkileri ... üretici güçlerdeki gelişme düzeyine ve üretim güçlerinin niteliğine uygun olmak zorundadır ve gerçekten de böyle olur. Aksi halde, üretim tümüyle sarsıntıya uğrar, üretim krizi ve üretim güçlerinin yıkımı gibi bir durum çıkabilir

¹ Stalin, *Diyalektik ve Tarihi Materyalizm*, s. 31

ortaya.”²

Bu durumda üretimin sarsıntıya uğraması ve üretim güçlerinin yıkımının ortaya çıkması, toplumsal huzursuzluğu ve toplumsal patlamaları ortaya çıkarır. Ve üretici güçlerin gelişim seviyesi, mevcut üretim ilişkilerinin çerçevesi ile çatıştığından, kendisine uygun üretim ilişkilerinin ortaya çıkmasını zorunlu kılar. Ve yeni üretim ilişkilerinin ortaya çıkması, eski güçler tarafından en şiddetli bir direnmeyle karşılaşır. Bu durum, sınıflı bir toplumda sınıfsal bir niteliğe bürünür. Eski sömürücü sınıfların direnmesi sözkonusu olur ve bu direnme temel olarak yeni sınıflara karşı **zora başvurmak** şeklinde kendini gösterir.

Eski sömürücü sınıflar, kendi sömürülerinin ömrünün uzatmak amacı ile zora başvururken, kendi içlerindeki çelişkileri çözümlenmiş ya da belirli bir süre için ikinci plana indirmiş olmaları gerekir. Bu nedenle, eski –ya da mevcut diyebiliriz–, sömürücü sınıfların kendi içlerinde daha fazla homojenleşmeleri gerekir. Ve üretimin vardığı seviye yüzünden homojenleşme, irileşme ya da zümreleşme şeklinde ortaya çıkar. Mevcut sömürücü sınıfların zümreleşmesini zorunlu kılan ikinci etken de, toplumdaki karşıt sınıfların hareketini engelleyebilmek amacıyla daha fazla merkezi bir otoriteye gerek duyulması ve bunun da ancak homojenleşme ve zümreleşme ile sağlanabilme zorunluluğudur. İşte iktisadi evrimin belli bir aşamasında ortaya çıkan bu durum –ekonomik ve politik hayatta ortaya çıkar ve kaçınılmaz olarak devletin yapısını da belirler– oligarşinin ortaya çıkmasını sağlar.

Oligarşinin ortaya çıkışında demek ki, toplumdaki üretici güçlerin mevcut üretim ilişkileri ile çatışmaya başlamış olması gerekir. Bu çatışmanın ekonomik, politik ve sosyal planlarda yansımaları sonucunda, mevcut egemen sınıf ya da sınıflar arasında bir bütünleşme ve zümreleşme ortaya çıkar. Bir kısım unsurlar ekonomik ve politik olarak tecrit edilirken, ekonomik ve politik egemenlik mevcut sömürücü sınıfların belirli bir kısmının elinde yoğunlaşır. İşte, **üretici güçlerin gelişiminin mevcut üretim ilişkileri tarafından engellendiği dönemden itibaren ortaya çıkan ve ekonomik ve politik egemenlik kurarak, bu dönemde devlete –ki devletin yapısı kaçınılmaz olarak sınıfsaldır– hakim**

² Stalin, *Diyalektik ve Tarihi Materyalizm*, s. 33

olan egemen sömürücü sınıf ya da sınıfların irileşmiş kesimine OLİGARŞİ denir. Oligarşi, zümreleşmek demektir, merkezileşmek demektir ve devletin bu zümrenin denetimi altına geçmesi demektir. **Oligarşinin fonksiyonu da, kendini oluşturan sınıfların ya da sınıfın sömürü düzenini biraz daha devam ettirmek için toplumdaki patlamaları engellemek ve toplumdaki dengesizliği geçici bir süre için düzenlemektir.** Oligarşinin bu fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için de zora başvurması gerekir. Her sınıflı toplumda iktisadi evrimin belirli aşamasından itibaren ve iktisadi görevlere uygun siyasal zor uygulaması vardır. Fakat oligarşinin uyguladığı siyasal zor, iktisadi evrime ters düşen ve kaçınılmaz olarak iktisadi evrim karşısında yenik düşecek siyasal zordur.

“Öyleyse zorun tarihte iktisadi evrim karşısında oynadığı rol açıktır. İlkin her siyasal zor, önce toplumsal nitelikte iktisadi bir göreve dayanır ve ilkel toplulukların dağılmasının toplum üyelerini özel üreticiler haline dönüştürdüğü, yani onları ortak toplumsal yöneticilerine daha az yabancı kıldığı ölçüde artar. İkincil olarak toplumdan bağımsız kılındıktan sonra, siyasal zor iki yönde etkili olabilir; ya iktisadi evrim yönünde –bu durumda ikisi arasında çatışma yoktur– iktisadi evrimi hızlandırır. Ya da zor, iktisadi evrime karşı çıkar ve bu durumda birkaç istisna dışında, iktisadi evrime yenik düşer.”³

İşte oligarşinin siyasal zoru, Engels’in söylediği ikinci durumdaki, yani iktisadi evrime ters düşen nitelikteki siyasal zordur. Fakat burada şunu belirtelim ki, siyasal zor mutlaka açık terör şeklinde kendini göstermez. Çeşitli dönemlere göre ve toplumdaki çelişkilerin keskinlik derecesine göre zor uygulamasının şiddeti artarak gelişir. Ve toplumdaki çelişkilerin çözüm platformu olan devrim durumlarında ise, siyasal zor, –ikili haliyle birlikte– en açık biçiminde ve en şiddetli haliyle ortaya çıkar. Ayrıca oligarşi, toplumdaki dengesizliği düzenlemede siyasal zor uygulamasında sadece açık teröre baş vurmaz Bunun dışında kendisinin ömrünü uzatabilmek amacı ile siyasal zorun çeşitli –görüntüsel– uygulamasını da gerçekleştirir. Yoksa, “siyasal zor temeldir ve her dönemde siyasal zor vardır”, sözlerinden bunun her dönemde en şiddetli biçim-

³ Engels, *Anti-Dühring*, s. 282

de ve terör şeklinde olduğunu zannetmek diyalektiğe aykındır.

Oligarşinin toplumdaki patlamaları engellemek amacıyla uyguladığı siyasal zor çeşitli biçimlerde ortaya çıkar ve bu uygulamalarla birlikte, toplumdaki dengesizliğin düzenlenmiş hali diyebileceğimiz, kendisi ile halk arasında suni bir denge kurar.*

Mevcut ekonomik ve politik egemenliğin belirli bir azınlığın eline geçtiği dönemlerde oligarşinin ortaya çıktığını söylemiştik. Bu dönemler, aynı zamanda siyasal zorun iktisadi evrime ters düştüğü dönemlerdir. Bu nedenle mevcut azınlık, ya da oligarşi, kitlelerden tecrit olmaya başlar. Bu demektir ki, oligarşi, kitlelerden tecrit olmaktadır ve kitleler için artık yıkılması, değişmesi gereken bir olgu durumundadır.

“Oligarşi, kelime anlamı itibarıyla, küçük bir zümrenin iktidarı anlamına gelir. Eğer bir toplumda oligarşik iktidarlardan söz ediyorsak, oligarşik yapı içinde hakim sınıf ya da sınıfların aslında toplumdan (kitlelerden) soyutlandığından, tecrit edilmişliğinden söz ediliyor demektir. Bu durum tarihte, Rusya otokrasisi (ki o da bir çeşit oligarşi idi) için, İspanya oligarşisi için geçerli olduğu gibi, bugün metropollerdeki finans-kapital oligarşileri ve geribıraktınlmış ülke oligarşileri için de geçerlidir.”⁴

* Burada daha ilerde etraflıca belirteceğimiz bir konudan kısaca söz etmekte yarar vardır. Şöyle ki, emperyalist dönemde oligarşinin uyguladığı siyasal zor, çeşitli biçimlerde ortaya çıkar. Fakat suni dengeyi oluştururken, oligarşi, siyasal zordan başka toplumdaki üretici güçlerin, frenlenmiş haldeki gelişmesinin getirdiği toplumsal üretimin artışından da yararlanır. Fakat bu toplumsal üretimin artmasını da, üretimin artması şeklinde anlamamak gerekir. Toplumsal üretimin artmasına aynı zamanda bir kısım sınıflara zengin olma fikrini yaratmasını da eklemek gerekir. Ve Lenin, oligarşinin gücünü artırması yollarını anlatırken –ki bu, suni denge kurma yollarıdır– şöyle der: “... burjuva sofistleri ve sözüm ona sosyal-demokrat oportünistler, hisselerin ‘demokratlaşması’yla ‘sermayenin de demokratlaşacağını’, ‘küçük üretimin öneminin artacağını’ rolünün büyüyeceğini’ umuyorlar (ya da umduklarını söylüyorlar). Oysa bu, aslında mali oligarşinin gücünü artırma yollarından biridir.” (Lenin, *Emperyalizm*, s. 62)

Gerçekte ise bu, uygulamalarda iktisadi gelişmelerden yararlanmak ve siyasal zorun şiddetinin azalması anlamına gelir. Ama siyasal zor uygulaması –iktisadi evrime ters düşer anlamında– uzun dönem açısından toplumdaki dengeyi kurmakta esastır. Çünkü birinci söylediklerimiz belirli bir süreyi içerir ve uzun dönemde etkisi yoktur.

⁴ İlker Akman, *Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz*

İKİNCİ BÖLÜM
OLİGARŞİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ.
KÖLECI, FEODAL VE KAPİTALİST TOPLUMLARDA
OLİGARŞİK YÖNETİMLER

Oligarşinin sınıflı toplumlardaki yerinin incelenmesi gerçekleşmeden, oligarşinin fonksiyonları ve ortaya çıkış şartları tam olarak kavranamaz. Bu da, oligarşi konusunun tarihsel bir incelenmesini zorunlu kılar. Bizim bu konuya yaklaşımımız, uzun uzun alıntılar ve laf kalabalığından daha çok, kısa ve öz bir şekilde oligarşinin köleci, feodal ve kapitalist toplumlarda nasıl ortaya çıktığını koymak olacaktır.

Oligarşinin tarihsel bir incelemesini yaparken, soruna, “... *terim olarak oligarşinin kullanımına bütün toplumlarda rastlayabiliriz*” diyerek girmek, oligarşi kavramına toplumların iktisadi evriminden kopuk ve günümüzde emperyalistlerin kendi istekleriyle oluşturdukları bir şey gözüyle bakmak demektir. Oligarşi kavramına “terim olarak bütün toplumlarda rastlayabiliriz”, diyeceklerine, ilkokul Yurttaşlık kitabına bir göz atacak olsalar, orada terimin tarihsel (!) açıklamasını bile bulabilirler! Oportünizm karakteri gereği, devrimci hareketi birincil dereceden etkileyen olayların derinlemesine incelenmesine yanaşmaz. Sorunun derinlemesine inildikçe olaylar daha iyi kavranabilmektedir. Oligarşi kavramında da aynı durum söz konusudur. Derinliğine incelendiğinde, oligarşi kavra-

mının ortaya çıkmasıyla birlikte, o sınıflı toplumda devrimlerin objektif şartlarının mevcut olduğunu görürüz. Milli kriz kavramını çarpıtarak onun, bizim gibi ülkelerde ortaya çıkış nedeninin emperyalizm ve onun bunalımından kaynaklanmasını, yani sistemin çelişkilerinin ülkenin iç yapısına yansımaları çarpıtıcı bu unsurlar, bizim gibi ülkelerde çarpık gelişim nedeniyle (ki bunu oligarşinin durumundan da anlayabiliriz) emperyalizmin çelişkilerinin ülkeye “*en keskin biçimde yansımalarından başka bir şey olmayan milli kriz*”in (**Kesintisiz Devrim-I**) ülkenin iç yapısından kaynaklandığını iddia ederek, emperyalizmin çelişkilerinin günümüzde aldığı yeni boyutları incelemekten kaçınmaktadırlar. Bu nedenle “*Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I*” yazısında “**III. Bunalım Döneminde Ortaya Çıkan Gelişmeler**” bölümüne karşı çıkmaktadırlar. Oligarşi kavramına da aynı türden yaklaşımları, nedensiz değildir. Bu, daha ilerdeki, özellikle faşizm, sömürge tipi faşizm konularındaki çarpıtmalarına temel olmaktadır. Bunu, daha ilerde etraflıca ortaya koya-
cağız.

Köleci toplumda üretim ilişkileri şöyle kurulmuştur: Üretim araçları gibi, çalışan sınıf olan köleler de, efendinin (kölecinin) mülkiyetindeydi. Köleciliğin üretime uygulanmasıyla birlikte, toplumsal üretim artmış ve ilkel komünal toplum tarafından yeterli şekilde geliştirilmeyen üretici güçler gelişmeye başlamıştır. Toplumsal üretimin artması, fakat bunun karşılığında bu ürünlerin paylaşımının özel ellerde toplanması sonucu, toplumdaki çelişkiler keskinlik kazanmaya başlamıştır.

“İlk zamanlarda, köleci üretim tarzı, üretici güçlerin gelişmesine elverişliydi. Bu üretim tarzının evrimi, üretici güçlerin yıkımını tahrik etti. Köle emeği üzerine kurulmuş olan üretim ilişkileri, üretici güçlerin gelişmesine engel oldu.”⁵

Ve bunun paralelinde, üretimin yoğunlaşması, üretim biçimlerinin (somutta kölelerin) merkezileşmesini beraberinde getirdi. İşte bu dönemle birlikte “*devlet yönetimi küçük bir aristokratın elinde yoğunlaşıyordu, oligarşi denen iktidar*”⁶ ortaya çıkmıştır.

Oligarşinin birinci özelliği, ekonomik hayatta ortaya çıkan

⁵ Nikitin, *Ekonomi Politik*, s. 32

⁶ Zubritski., *İlkel Toplum, Köleci Toplum, Feodal Toplum*, s.115

irileşme ve zümreleşmenin, politik hayatı da kontrolü altına almasıdır. Politik hayatın kontrole alınması demek de, devlet aygıtının bu zümrenin kontrolünde olması demektir.

İkinci özelliği, toplumdaki patlamaları engellemek, toplumdaki dengesizliği düzenlemeye çalışmasıdır. Bunu gerçekleştirebilmesi için de, kontrolündeki devlet aygıtının daha fazla merkezileşmesi zorunludur.

Üçüncü özelliği, ekonomik ve politik hayatı kontrolü altına alan sömürücü sınıf ya da sınıfların belirli bir kesiminin, bu kontrollerini devam ettirebilmek ve toplumsal patlamaları engellemek amacıyla siyasal zora başvurma durumunda olmasıdır.

Bu zor uygulaması dışında kalan bazı dönemlerde, yani çelişkilerin antagonizma kazanmadığı, üretici güçlerin mevcut üretim ilişkileri içerisinde olanca hız ve bereketiyle geliştiği dönemlerde, demokrasi uygulamaları sözkonusudur.

Bu demokrasi uygulamaları, devletin, bu dönemlerde toplumdaki bağımsız kılınmasıyla ortaya çıkar. Fakat toplumdaki çelişkilerin antagonizma kazanmalarıyla birlikte, zor başrole çıkar ve devlet de bu andan itibaren zor uygulayıcısı durumuna gelir. İşte bu zor uygulayıcı devlet, oligarşinin kontrolüne geçmesiyle birlikte, oligarşik bir nitelik kazanır. (Devletin toplumdaki bağımsız kılınması ve bu dönemlerde demokrasi olması konusunda daha fazla bilgi için, bkz: **Engels: Ailenin, Özel Mülkiyetin, Devletin Kökeni**)

Köleci toplumun yıkılmasıyla birlikte, toplumun ekonomik yapısına egemen olan feodal üretim ilişkileri, köleci üretim ilişkilerinin yerini aldı. Feodal üretimin temel özelliği, toprak ağasının toprak üzerindeki mutlak mülkiyet hakkı ile serf üzerindeki sınırlı mülkiyet hakkıdır. Bunun dışında, toplumda köylülerin ve zanaatçıların da üretim araçları ve evleri, özel işletmeleri üzerinde mülkiyet hakkı vardı. İşte feodal üretim ilişkileri köleci üretim ilişkileri tarafından gelişimleri engellenen üretim güçlerini olanca hız ve bereketiyle geliştirdi.

Köleci toplum yıkılma sürecindeyken köle sahiplerinin uyguladıkları siyasal zor, iktisadi evrime terstir; bunun karşısında feodallerin iktidarı ele geçirebilmek için uyguladıkları siyasal zor ise, iktisadi evrim yönündeydi. İşte bu iki siyasal zorun karşılaşması sonucunda, köleci toplum yıkılarak yerine feodal toplum kuruldu.

Köleci toplumda ortaya çıkan oligarşi de, aynı şekilde yerini feodal beylerin demokratik yönetimine bıraktı. (Feodal demokrasi)

Feodal üretim ilişkileri de kaçınılmaz olarak, belirli bir dönemden sonra üretim güçlerinin gelişimini engeller nitelik taşımaya başladı. Feodal üretim ilişkileri içinde ortaya çıkan kapitalist üretim ilişkileri –ki bunun ilk biçimi olarak manüfaktür üretiminin ortaya çıkmasıdır– yavaş yavaş gelişmeye başladı.

Bu dönemle birlikte ticari sermaye gelişmeye başladı. Ticari sermaye, ilk önceleri meta değişiminde aracı rolünü oynamaktaydı. Daha sonra küçük üreticileri bir araya toplamaya, onlara hammadde sağlamaya, uygun biçimlerde borç para vermeye başladı. Tüccar, sanayi kapitalisti oluyordu.

“Kapitalizmin kurulma süreci, aynı zamanda köye kadar uzandı. Ticaretin gelişmesi paranın kudretini artırdı. Bu sebepten dolayı feodaller ayrı olarak aldıkları rantı, para-rant biçiminde istemeye başladılar. Para ile yapılan işlemlerin artması, köylüleri, tarım burjuvazisi ve yoksul köylüler olarak farklılaşmaya itti.”⁷

Feodallerin para-rant istemlerini karşılayamayacak durumda olan köylüler, feodallere karşı tepki göstermeye ve onları devirmeye yönelik hareketlere geçtiler. (Tarihteki köylü isyanları gibi). Diğer taraftan feodal üretim ilişkileri, kapitalizmin gelişmesini engellemeye başlamıştı. Bu zamandan itibaren burjuvazi, feodalizmin yıkımına doğru tarihi devrimci hareketine başladı. Feodalizmin yıkılabilmesi için herşeyden çok, devlet aygıtını elinde bulduran, yani siyasi iktidara hakim olan feodallerin elinden, bu alınmalıydı. İşte böylece, burjuvazi, köylü hareketlerinin önderi olmaya başladı ve onları belirli bir siyasi hedefe doğru yönlendirdi.

Bu dönemde, feodaller, düzenlerini devam ettirebilmek için çeşitli tedbirler almak zorundaydılar. Bu tedbirler, ikili yönde gelişmekteydi. Birinci yön, kendi içinde alacağı tedbirlerdi. Her ege-men sınıf arasındaki çıkar çelişmesi, feodaller arasında da sözkonusuydu. Feodaller, kendi aralarında belirli bir disiplin oluşturmak zorundaydılar. Çünkü karşılarında kendilerine yönelik ortak bir düşman bulunmaktaydı. Ama feodaller arasında da servet dağılımı eşit değildi. Büyük toprakları ellerinde bulduranlar arasında

⁷ Nikitin, *Ekonomi Politik*, s. 35

belirli bir farklılaşma ortaya çıkmaya başladı. (Elbette ki bu farklılaşmayı yaratan temel unsur, toprak rantıdır. Ama ikincil unsur da siyasal iktidarın gücünden yararlanmaktır.) Bu farklılaşma sonucunda kendi içlerinde homojenleşirken, küçük bir azınlık, toprağın büyük bir kısmını elinde toplamaya ve bunun paralelinde de siyasal iktidarı kontrolleri altına almaya başladı. Bu şekilde kendi içlerinde zümreleşerek merkezileşirken, siyasal iktidar da, zümrenin siyasal iktidarı ve daha fazla merkezi ve de siyasal zor uygulayıcı olmaya başladı. Feodallerin dışta aldıkları tedbirler de, köylülerin kendiliğinden gelme isyanlarını zor ile bastırmaya çalışma, köylüler arasında bir takım unsurların bağımsız işletmeler kurmalarına izin verme ve de burjuvaziye kısmi anlamda politik tavizler vermektir. Yani toplumdaki dengesizliği düzenlemeye ve kitlelerin tepkilerini pasifize etmeye ve de zorla bastırmaya başlamıştır. Bunlar için de, içte zümreleşmiş, merkezileşmiş ve de homojenleşmiş bir yapının olması gerekiyordu. İşte feodal üretim ilişkilerinin üretici güçlerin gelişimini engellemeye başladığı andan itibaren ortaya çıkan ekonomik yapıdaki zümreleşme, devlet aygıtına da yansısıyla birlikte, iktidar, oligarşik bir nitelik almaya başladı. Ve ekonomik ve politik hayatta egemenlik kuran küçük bir feodal azınlık, oligarşiyi oluşturdu.

Feodal dönemdeki oligarşinin temel ayıncı özelliği, meşrutimonarşiye dayanmış olmasıdır. Monarşiye dayanan bir oligarşi olduğundan, bunların ayıncı niteliğini ortaya koymak amacıyla Lenin, **otokrasi** kavramını kullanır. Otokrasi, feodal üretim ilişkilerinin hakim olduğu ülkelerde monarşinin bulunması ve buralarda ortaya çıkan oligarşinin bu şekilde ele alınmış şeklidir. **Yani otokrasi, monarşik nitelikteki oligarşidir. Bu ülkelerdeki oligarşik yönetim, monarşik nitelikte olduğundan, otokratik yönetimdir.** Ve otokrasi de, feodal düzendeki oligarşik yönetim de, köylülerin kendiliğinden ayaklanmalarının, isyanlarının çokluğu yüzünden bu tepkileri pasifize edebileceği gücün olmaması yüzünden, çok daha fazla açık siyasal zor uygulamasına girer. (Rusya'da Lenin'in neden, emperyalist ülke olduğu halde, yönetimine finans-oligarşi ya da oligarşi demediği, kolayca anlaşılır. Finans oligarşisi, emperyalist dönemin oligarşilerinin aldıkları niteliği belirten kavramdır. Yani bu oligarşinin ayıncı özelliği, finans-kapital azınlığın ekonomik ve politik egemenliği olmasıdır. Rusya'da ise finans-kapital azınlığın

egemenliğinden çok, monarşinin egemenliği söz konusudur.)

Burjuvazi, köylü isyanlarının başına geçerek, feodal yönetimleri yıkmış ve yerine demokratik yönetimleri çıkarmıştır. (Kapitalist demokrasi). Kapitalizmin serbest rekabetçi döneminde demokrasinin olması üretici güçlerin hızla gelişmesi ve toplumda burjuva anlamda bir refahın bulunmasıdır.

Siyasal zor uygulaması burjuvazi tarafından iktisadi evrime uygun bir siyasal zor olarak uygulanmış –feodallere karşı–, daha sonra ise bu siyasal zor uygulaması yerini demokrasi uygulamasına bırakmıştır.

“... siyasal zor ... ilkel toplulukların dağılmasının toplum üyelerini özel üreticiler haline dönüştürdüğü, yani onları ortak toplumsal görevlerin yöneticilerine daha da yabancı kıldığı ölçüde artar. İkincil olarak, toplumdan bağımsız kılındıktan, hizmetkâr durumundan efendi durumuna geldikten sonra, siyasal zor iki yönde etkili olabilir.”⁸

Burada “*ilkel topluluğun dağılmasından sonra toplum üyelerinin özel üreticiler haline dönüşmesi*” ve bu özel üreticilerin “*ortak toplumsal üreticilerine daha da yabancı kılınması*” ile birlikte siyasal zorun şiddetinin derecesinin arttığı ifade edilir. Yani mevcut egemen sınıfların siyasal zor uygulamasına, toplumdan tecritlik ve üretici güçlerin gelişiminin engellenme derecesi belirlemektedir. Daha sonraları da hizmetkâr durumundan efendi durumuna geçmeler, yeni toplumun efendi durumuna geçmeleriyle birlikte, siyasal zor uygulamasına girerler. **Bu da, ilk dönemde, iktisadi evrimi hızlandırıcı siyasal zordur.** Yani toplumun genelinin refahını sağlayıcıdır. Bu anlamda bu dönemdeki efendilerin kitlelerden tecrit olmuşluktan daha çok (yani “yabancı kılınmasından” daha çok) kitleliliği sözkonusudur. İşte bu dönemlerdeki uygulamaya demokrasi adı verilir. Ki bu demokrasi uygulaması, sınıflı toplumlar da sınıfsal bir nitelik arzemesine rağmen, üretimin sosyal karakteri gereği, toplumun geneli içinde, kısmi anlamda demokrasi olarak ele alınır. Bu nedenle kapitalizmin “*serbest rekabetçi döneminde serbest rekabet, milliyetçilik ve demokratik yönetim ilkeleri*”⁹

⁸ Engels, *Anti-Dühring*, s. 282

⁹ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

uygulandığından söz edilir.

“... tekelci dönemde, kapitalizm, serbest rekabet, milliyetçilik ve demokratik yönetim ilkelerini bir yana iterek, yerlerine tekel, kozmopolitizm ve oligarşik diktayı ikame etmiştir.”¹⁰

¹⁰ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM EMPERYALİST DÖNEMDE OLİGARŞİ

“Üretimin yoğunlaşması ile, bunun sonucu olarak tekeller; sanayinin ve bankaların kaynaşması ve iç içe girmesi –işte mali sermayenin (finans-kapitalin) oluşumunun tarihi ve bu kavramın özü.”¹¹

“Şimdi geriye **kapitalist tekeller ‘yönetiminin’** meta üretimi ve özel mülkiyet rejimi içinde, nasıl kaçınılmaz bir şekilde, **bir mali oligarşi egemenliği** haline geldiğini açıklamak kalıyor.”¹²

Bu açıklamalarda finans-kapital ve onun oluşturduğu oligarşinin egemenliği haline dönüşen “yönetim” açıkça ortaya konulmaktadır. Bunların daha iyi anlaşılması için emperyalist dönemin özelliklerinin iyi kavranılması gerekir. Biz burada bu özellikleri uzun uzun tekrarlamayacağız. Fakat temel olarak bilinmesi gereken bazı özellikleri tekrarlamakta fayda vardır.

Kapitalizmin emperyalizme dönüşmesiyle birlikte tekeller

¹¹ Lenin, *Emperyalizm*, s. 60

¹² Lenin, *Emperyalizm*, s. 60

ortaya çıkar. Tekellerin ortaya çıkışı, beraberinde iki olguyu getirir. Birincisi, kapitalist üretim ilişkileri, üretici güçlerin gelişimini engellemeye ve frenlemeye başlamıştır. İkincisi, kapitalistler arasında zümreleşme ve merkezileşme ortaya çıkmıştır. İşte bu zümreye **finans-kapitalistler** denir. Finans kapitalin ekonomik ve politik hayatı kontrolüne alması demek, mali-oligarşinin ortaya çıkması demektir. Yani mali-oligarşi, ülke ekonomisine ve politikasına egemen olan bir gruptur. Mali-oligarşinin finans-kapitalden farkı, ekonomik ve politik hayata egemen olmasıdır. Finans-kapitalin özelliği ise ekonomik hayata egemen olmasıdır. Ki bu durum kaçınılmaz olarak politik hayata da egemen olmayı getirir. Bunun sonucunda mali-oligarşi ortaya çıkar. **İşte, mali-oligarşinin yönetimi egemenlik altına almasıyla, oligarşik yönetim ortaya çıkar. Yani yönetim oligarşinin yönetimidir. Ve bu nedenle oligarşik bir özellik kazanır.**

Lenin'in belirttiği gibi, tekellerin ortaya çıkışıyla kapitalizmin özgül çelişkisi (üretimin toplumsal niteliği ile ürünlerin kapitalist mülk edinilmesi arasındaki çelişki) sürekli olarak gündemdedir. Toplumdaki sınıf çelişkileri antagonizma kazanmış ve üretici güçlerin gelişimi kapitalist üretim ilişkileri tarafından engellenmektedir. Ve Marks'ın ortaya koyduğu alt üst oluş aşamasının, yani devrim aşamasının objektif şartları mevcuttur. Bu, sınıf çatışmalarının büyümesi ve kapitalizmin yıkımına doğru yönelmesi demektir ve bu anlamda emperyalist aşamaya girilmesiyle birlikte kapitalizm, sürekli ve genel bir bunalıma düşmüştür.

Ekonomik yapıda oluşan zümreleşmenin ortaya çıkması ve bunun kaçınılmaz olarak politik hayatta da egemenlik kurması sonucu ortaya çıkan oligarşi, diğer yandan toplumdaki patlamaları önlemek ve yaşamını bir süre daha sürdürmek zorundadır. Bu da, halkın tepkilerinin pasifize edilip, bastırılmasını gerekli kılar. Bu gereklilik, oligarşinin merkezi bir otorite olduğu gerçeğinin somut-taki görünümüdür. Toplumdaki dengesizliği düzenlemek amacı ile yapılan uygulamaların temel olarak, siyasal zor uygulamaları olduğunu söylemiştik. Emperyalist dönemde ortaya çıkan oligarşinin farklı özellikleri incelendiğinde görülecektir ki, bu oligarşiler siyasal zor uygulamasını, geçmiş toplumlardaki kadar şiddetli uygulamazlar ve bunun dışında kitleleri başka yönlere pasifize ederek, kendilerine yedeklemeye çalışırlar. Bu da, geçmiş dönemdekiler-

den daha açık ve güçlü bir suni dengenin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Görüldüğü gibi emperyalist dönemde ortaya çıkan oligarşilerin çıkış nedenleri, diğer sınıflı toplumlarda olduğu gibidir ve oligarşinin fonksiyonları da genel olarak aynıdır. Fakat sorunu bu şekilde kavramak yanlış olacaktır. Çünkü emperyalist dönemdeki oligarşinin niteliği, uygulaması ve suni denge kurması, diğerlerine nazaran daha güçlü ve daha belirgindir. Bu nedenle, emperyalist dönemdeki oligarşilerin ayrıncı özelliklerini de incelemek gerekir.

Finans-oligarşisinin birinci özelliği (diğerlerinden ayrı olarak), emperyalizmin temel özelliklerini içinde taşımasıdır; oligarşiyi oluşturan en iri kapitalistlerden daha çok, bunlar üzerinde de egemenlik kurmuş olan finans-kapitalin varlığıdır. Finans-kapital, irileşmenin ve zümreleşmenin ulaştığı en son aşamadır.

İkinci özelliği, geçmiş dönemlerdekinin aksine, salt siyasal zora başvurmaması, zor yöntemleri dışında çeşitli pasifikasyon ve baskı tedbirlerini de kullanmasıdır.

Üçüncü özelliği, diğer dönemlerden daha fazla devlet aygıtına egemen olmasıdır. Ve bu nedenle (bunun bir nedeni de sosyalist üretim ilişkilerinin kapitalizmin bağrında gelişip egemen olmasıdır) daha güçlü bir merkezi otoritedir.

Finans-oligarşisinin bu daha güçlü ve daha düzenli uygulamasının nedeni, toplumların gelişim seviyesi ve üretimin vardığı noktadır. Elbette ki kapitalizmden çok daha geri ve üretimin daha düşük olduğu diğer toplumlarda finans-oligarşisinin uyguladığı yöntemleri uygulamasını beklemek yanlıştır. Bunun için siyasal zor konusunda, Engels şöyle der:

“Burjuvazinin feodal soyluluğa karşı mücadelesi, ... burjuvazinin can alıcı silahı da ... durmadan artan iktisadi güç araçları olmuştur.”¹³

“... zorun zaferinin silah üretimine ve silah üretiminin de **genel olarak üretime, yani iktisadi güce, iktisadi duruma**, zorun emrinde bulunan maddi araçlara dayandığını ...”¹⁴ (abc)

Kısaca söylesek, finans-oligarşisinin ayrıncı niteliklerinin

¹³ Engels, *Tarihte Zorun Rolü*, s. 33

¹⁴ Engels, *Tarihte Zorun Rolü*, s. 37

temelinde emperyalizmin toplumların gelişiminde, günümüzde gelişim açısından en üst düzeyde olması yatmaktadır. Yani emperyalist dönemdeki zorun emrinde olan maddi araçlar çok daha yetkinleşmiştir.

Ayrıca, finans-oligarşisinin zor yöntemlerini daha akılcı ve daha az tepki doğurucu, ama daha çok tepkileri saptırıcı olarak kullanmasında diğer bir neden de, emekçi kitlelerin mücadeleleridir.

“Geçmiş dönemlerde proletarya ve emekçi kitleler, uzun süren kanlı mücadelelerle demokratik hak ve özgürlüklere sahip olmuşlardır. Emekçi sınıflar gerek nitelik olarak gerekse de nicelik olarak güçlüdür. Onun için bu ülkelerdeki (emperyalist-kapitalist ülkelerdeki) oligarşi, klâsik burjuva demokrasisini ve özgürlüklerini sınırlayabilmekte fakat asla özüne dokunamamaktadır.”¹⁵

Kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerinin tamamen ortadan kaldırılması, toplumda büyük patlamalara yol açar. Bu demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanabildiği ve hatta tamamen ortadan kaldırıldığı dönemler, ekonomik bunalımın toplumda patlamalara yol açılabileceği dönemlerde ortaya çıkan faşizm uygulaması ile sözkonusu olabilir.

Yeri gelmişken faşizm konusunda da birkaç söz söyleyelim. Faşizm “*finans kapitalin en gerici, en şoven ve en emperyalist unsurlarının açıktan açığa yıldırıncı (terörist) diktatörlüğüdür.*”¹⁶

Dikkat edilirse faşizm “yıldırıncı” özelliğe sahiptir.

Ne demektir yıldırım?

Kim yıldırır?

Yıldırım kitleler içindir. Kitlelerin tepkilerinin, düzeni de-virmekten kaydırılması demektir. Kısacası tepkilerin pasifize edilmesi demektir. Bu da suni denge kurmak anlamına gelir. Fakat burada suni dengeyi kurmada temel yöntem, siyasal zorun “en gerici”, “en şovenist” ve “en terörist” uygulamasıdır.

Faşizm, kitleleri yıldırım için açıktan açığa terör uygular. Bu terörünü uygularken, diğer taraftan da tepkileri pasifize edilen kitlelere, saptırıcı hedef gösterir. Bu da faşizmin ideolojik bir ya-

¹⁵ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

¹⁶ Dimitrov, *Faşizme Karşı Birleşik Cephe*

nının olması demektir. Bütün bunlar devlet aygıtı aracılığıyla gerçekleştirilir. Yani **devlet kurumlarının kullanılması demektir**. Parlamentodan hükümet organlarına, ordudan yargı organlarına kadar tüm kurumların faşizmin hizmetinde olması demektir. Bir başka ifadeyle, oligarşinin kontrolünde olan bu kurumların açık terör için ve bu yolla kitlelerin tepkilerini pasifize etmek için bu uygulamanın emrine verilmesi demektir. Bu nedenle “kurumsal faşizm dönemi” ya da “kurumsal faşizm” diye bir kavram olamaz. Bu anti-marksist ve sosyal oluşumdan habersizlik demektir. (Bu konudaki görüşler için bkz: “Devrimci” Gençlik, Yeni Sömürgecilik broşürü)

Yine faşizm, oligarşinin açıktan açığa yıldırıncı uygulaması olduğundan “açık faşizm” den bahsedilemez. Faşizmin kendisi, özünde açıktır. Ama faşist uygulamaların, yani icranın gizli olduğu, demokrasi görünümü altında siyasal zorun uygulandığı dönemler sözkonusudur. (Geri-bıraktınlmış ülkeler açısından.) Bu dönemlerin ayrıncı niteliğini ortaya koyabilmek için gizli faşizmden söz edilebilir. Bu konu üzerinde ilerde daha etraflıca duracağız.

Kısaca özetlersek, **emperyalist döneme girilmesiyle birlikte, oligarşiler ortaya çıkmıştır. Bu oligarşiyi oluşturan finans-kapital olduğundan, bunun politik ve ekonomik hayatta egemen olduğu finans-oligarşisinden söz edilir. Finans-oligarşisi, yönetime oligarşik bir nitelik vermiştir. (Her dönemde olduğu gibi) (Oligarşik yönetim). Ve finans-oligarşisi, üretici güçler kapitalist üretim ilişkileri ile çatıştığından, toplumdaki patlamaları engellemek amacıyla, kitleleri siyasal olarak yedeklemekten, onları zor yoluyla yıldırmaya kadar çeşitli yöntemler uygular. Amacı suni denge kurmaktır. Kitleleri siyasal olarak yedekleme de, açık terör uygulaması ile, yani faşizm ile olabileceği gibi, sosyal-demokrasinin zoruna kadar çeşitlilik göstermektedir. Bunun nedeni de, iktisadi evrimin geldiği seviye yüzünden zorun emrindeki maddi araçların çok çeşitli olmasıdır.**

Sonuç:

Oligarşilerin emperyalist dönemde, geri-bıraktınlmış ülkelereki durumuna geçmeden (ki bizim pratiğimizi birinci dereceden etkilemektedir), genel olarak oligarşi kavramı ve ortaya çıkışını özetlersek:

1) Toplumların gelişimi içinde üretici güçlerin gelişimi mevcut üretim ilişkileri tarafından engellendiği andan itibaren, ilk önce ekonomik hayatta ortaya çıkan zümreleşme (irileşme), politik hayatı da egemenliği altına almasıyla birlikte, ekonomik ve politik hayatta egemen olan bir azınlık ortaya çıkar. Buna **oligarşi** denir.

2) Oligarşi, yönetime kendisinin özelliklerini kazandırdığından, bu dönemlerdeki yönetimler oligarşik nitelik kazanır. Buna **oligarşik yönetim** denir.

3) Siyasal yönetim sınıfsal bir karakter kazandığından, ya da devletin, egemen sınıfların baskı aracı olmasından, toplumda diğer sınıflar üzerinde (egemen sınıflar dışındakiler için) bir diktatörlük vardır. Bu dikta uygulaması, oligarşilerin ortaya çıkmasıyla birlikte, onun özelliklerini taşımaya başlar. Yani oligarşik bir nitelik kazanır. Buna **oligarşik dikta** denir. Oligarşik diktanın ayıncı özelliği, sömürücü sınıflar içinde oligarşiyi oluşturanların, dışındakiler için de diktatörlük olmasıdır.

4) Oligarşi, toplumdaki patlamaları (çünkü üretici güçlerle üretim ilişkileri çatıştığından, toplumda devrimin objektif şartları mevcuttur) engelleme amacıyla (yukardaki nedenler yüzünden, bu patlamalar kendisinin yıkılmasını getirir) kitlelerin tepkilerini pasifize etmeye çalışır. Toplumdaki dengesizliği düzenlemeye ve kontrolüne almaya çalışır. Bu nedenle devlet otoritesini daha fazla merkezileştirirken, bunun aracılığıyla (oligarşik devlet aygıtı) kendisi ile halk arasında **sunî bir denge** kurar.

5) Bir yandan merkezi otorite yaratılırken, diğer yandan toplumda dengesizliği düzenleyerek sunî denge kurulur. Bunlar için temel olarak, iktisadi evrime ters düşen gelişmesinin getirdiği üretim fazlasından da yararlanır.

6) Üretici güçler, toplumların gelişimi içinde sürekli olarak daha çok geliştiklerinden ve daha çok yetkinleştiklerinden, oligarşilerin güçlerinin merkezi olma durumu ve sunî denge kurması, değişik toplum biçimlerinde değişiklikler arz eder. Emperyalist dönemdeki oligarşinin gücüyle köleci toplumdaki oligarşinin gücü çok farklıdır. Bunun nedeni de iktisadi evrimdir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM SÖMÜRGE, YARI-SÖMÜRGE VE GERİ-BIRAKTIRILMIŞ ÜLKELERDE OLİGARŞİ

“Sanayi devriminden geçmiş emperyalist-kapitalist ülkelerdeki yönetim de, geri-bıraktırılmış ülkelerdeki yönetim de, oligarşik yönetimdir.”¹⁷

Şimdiye kadar toplumların genel olarak gelişimini ve bunların belirli bir evresinden itibaren oligarşilerin ortaya çıktığını gördük. Fakat aynı toplumun içindeki farklı kesimlerde bir homojenlik ya da eşitlik sözkonusu değildir. Emperyalist dönemde bu eşitsizlik kendini daha çok belirgin bir şekilde ortaya koyar. Lenin’in “*kapitalizmin eşitsiz ve sıçramalı gelişim kanunu*”nda ortaya koyduğu gibi, kapitalist ülkeler eşit bir şekilde gelişmemektedir. Bir kısmı geri iken, bir kısmı ileri durumda olmaktadır. Bunun dışında birtakım ülkeler, emperyalist olurken diğer bir kısım ülkeler sömürge durumuna düşmektedir. İşte ülkelerin bu eşitsiz gelişimi, çeşitli olaylarda kendini gösterdiği gibi, oligarşi konusunda da kendini

¹⁷ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

gösterir. Bir kısım ülkelerde –emperyalist-kapitalist ülkeler açısından– finans-oligarşi daha önce ortaya çıkmış, egemenliğini çok daha fazla geliştirmiştir. Diğerlerinde ise belirli bir gecikme ile ortaya çıkmıştır. Ayrıca ülkelerin ekonomik durumları da eşitsiz gelişim yüzünden, eşitsiz olduğundan, bir kısım ülkelerde buhranlardan kurtuluş yolu faşizm olurken, diğer bir kısım ülkelerde daha liberal bir politika uygulanmıştır. (Örneğin 1929 buhranından kurtulabilmek için ABD New-Deal politikasını uygularken, İtalya ve Almanya’da faşizm uygulanmıştır.) Ayrıca her ülkedeki oligarşi, kendi ülkesinin tarihi, gelenek-göreneklerine uygun ve bunlara ters düşmeyecek uygulamalara girerler. (Ki Dimitrov’un faşizm konusunda “*faşizm için genel bir tanım yapılamaz*” demesi buradan kaynaklanır.)

Oligarşilerin ortaya çıkışlarının maddi temelini, üretici güçlerin mevcut üretim ilişkileri tarafından engellenmesi olarak ortaya koymuştuk. Bu duruma göre sömürge, yarı-sömürge ve geri-bıraktırılmış ülkelerde de oligarşilerin bulunması gerekmez mi? Çin’de, Vietnam’da devrimcilerin karşısında oligarşik dikta mı vardı? Me-seleye bu şekilde bakmak, sorunların derinliğine incelenmesi yerine, yüzeysel tahlillerle yetinmektir. Öz ile biçimi karıştırmaktan kaynaklanır. Evet, sömürge ve geri-bıraktırılmış ülkelerde de oligarşiler ortaya çıkmak zorundadır. Ama oligarşiyi salt bir azınlık yönetimi şeklinde ele almamak gerekir. Oligarşinin, bundan başka yerine getirdiği çeşitli görevler vardır. Oligarşi demek, ülkenin politik ve ekonomik yapısına azınlığın egemen olması, merkezi bir otoritenin ortaya çıkması ve de halkın tepkileri ile kendisi arasında suni bir denge kurmuş olması demektir. **Bütün bunların ortaya çıkması aniden değil, belirli bir evrim (süreç) gerektirir. Bu evrimin, ya da sürecin özelliği de, ülkenin içindeki durumun az çok iyi olması ve toplumdaki patlamanın yavaşlamış olması, yani bir çeşit barış döneminin hüküm sürmesidir. Sömürge ülkeler açısından ise, mevcut yönetim ile halk arasındaki nispi bir dengenin olması gerekir. Kısacası toplumdaki dengesizliğin az çok düzenlenmiş olması şarttır.**

Bunun dışında, tam anlamıyla oligarşinin belirginleşmesi için, belirli bir azınlığın ekonomik hayatı kontrol altına alması yetmez. Aynı zamanda, politik hayat ve devlet aygıtını da kontrolüne alması gerekir. Bunun belirli bir boyutta gerçekleştirilmiş olması,

oligarşinin olduğunu söylememizi sağlar. Bunun dışında, emperyalist dönemin ayıncı özelliklerini taşıyan bir yapıya sahip olması, gerçek anlamda oligarşilerden bahsedebilmeyi gerekli kılar. Emperyalist ülkelerde ve sömürge ülkelerde oligarşilerin ortaya çıkabilmelerinin objektif şartları mevcuttur. Fakat bu ülkelerdeki çelişkilerin keskinlik derecesi, bu şartların olgunlaşması için iki yönde etkili olabilmektedir. Birinci yönden, oligarşinin ortaya çıkışını hızlandırır. Çünkü çelişkiler çok keskinleşmiştir. İkinci yönden ise, oligarşinin gelişimini engeller. Çünkü toplumdaki patlamalar, önü alnamaz hale gelebilmektedir. Bu konuda en iyi örnek Çin ve Vietnam'dır. Mao, 1929 yılında Komintang hükümetinin oligarşik bir nitelik aldığını belirtmiştir. Fakat ülkede kızıl siyasi iktidarlar kurulmuş olduğundan toplumda suni anlamda bile olmayan bir denge durumunun olmaması, bu oligarşinin gelişimini engellemiş ve devrimin zaferiyle ortadan kalkmıştır. Bu oligarşi, asla kendinden istenen görevi yerine getirememiştir. Bu da, yıkılmasını kolaylaştırmıştır. Aynı durum Vietnam'da da yinelenmiştir.

I. ve II. bunalım döneminde sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde oligarşiler ortaya çıkmış, ama asla gerçek anlamda oligarşi olmamışlardır. Çünkü emperyalist dönemin özelliklerini tam anlamıyla yansıtmamaktadırlar. Bu nedenle bu ülkelerde hakim sınıf ya da sınıflar ittifakından söz edilir.

Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde yukarıda belirttiğimiz şartlar içinde oligarşiler gelişebilmiştir. Bunun geliştirilmesi de, emperyalizm tarafından ülke içinde kapitalizmin geliştirilmesine ve kendisi ile baştan bütünleşmiş yerli teknelci burjuvazinin (ki bu burjuvazi baştan itibaren zümreleşerek doğmuştur) geliştirilmesiyle birlikte olmuştur. Fakat ilk şart olan üretici güçlerin gelişimi engellendiğinden, buralarda belirli bir anlamda azınlık yönetimi biçiminde oligarşi vardır. Ve ülke içinde gelişimini etkileyen ikinci şart, nispi dengenin ya da suni dengenin olması, teknelci burjuvazinin yaratılması için ve bu oligarşi içinde yer alarak, emperyalist dönemin oligarşisi haline dönüşmesi için uygun koşullar mevcuttur. Bu ikinci şartın olduğu ülkelerde oligarşilerin gelişimi ve halk ile kendi arasında suni denge kurmasını kolaylaştırmıştır. Bu konuda Mahir Çayan yoldaş şöyle der:

“Ülkemizin ekonomik, sosyal ve tarihi gelişmesinin sonucu olarak, bir başka deyişle geçmiş dönemlerde

devletin niteliğinden dolayı halkımızın tepkileri ile devlet arasında bir suni denge süregelmiştir. Emperyalizmin III. bunalım döneminde istismar metodlarında yaptığı değişiklik de böyle bir suni dengeyi kurmayı amaçlamaktadır. Bu bakımdan Amerikan emperyalizmi ülkemizde çok iyi bir zemin bulmuştur.”¹⁸ (abç)

Ve bu uygun ortam içersinde tekелci-burjuvazi oligarşi içinde etkinliğini artırmış, diğer yandan oligarşinin oligarşik niteliğini devlet aygıtına daha da sokmuş ve günün şartlarına uygun bir hale getirmiştir.

“Özellikle 1960 şartlarından sonra, emperyalist üretim ilişkilerinin derinlemesine yayılmasına paralel olarak yerli tekелci burjuvazi de, oligarşi içinde emperyalizmin temel dayanağı olmuştur.”¹⁹

Aynı dönemde, yani yerli tekелci burjuvazinin bir yandan palazlanırken diğer yandan oligarşinin içinde güçlendiği dönemlerde, yönetimin oligarşik niteliği kesinlik kazanmıştır.

“Oligarşi bu dönemde devlete tam anlamıyla ege-men değildir.”²⁰

Ayrıca Mahir Çayan yoldaş, oligarşinin eskiden bulunduğu nu ve daha sonra yönetime kendi niteliğini (oligarşik niteliğini) kazandırmasını şöyle belirtir:

“... ülkeye Amerikan emperyalizminin, ekonomisinin politikasına, kültüründen sanatına kadar damgasını vurduğu ve bizzat oligarşi içinde yer aldığı yıllardır. (Emperyalizmin içsel bir olgu haline gelmesi)”²¹

“... küçük-burjuva diktatörlüğü yerini oligarşik diktaya terk etmiştir”²²

Eğer ki bir sınıfın politik olarak etkin olabilmesi için (proletarya hariç) ekonomik olarak güçlü olması gerçeğinden hareket edersek, oligarşinin, diktaya oligarşik nitelik vermesinden önce ortaya çıktığını görürüz.

Emperyalizm döneminde geri-bıraktırılmış ülkelerde

¹⁸ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

¹⁹ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

²⁰ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

²¹ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

²² Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

oligarşilerin temel özelliği, emperyalist üretim ilişkilerinin geliştirilmesi ve korunmasıdır. Bu durum da, yani emperyalist üretim ilişkilerinin geliştirilmesi, III. bunalım döneminde ortaya çıkmıştır.

“... emperyalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu oligarşinin gayri milli ekonomisine dönüşmüştür.”²³

Bu süreç baştan itibaren şu şekilde gelişir (saydığımız uygun koşullar altında):

Ülke içinde üretimin seviyesi ve toplumdaki çelişkilerin seviyesine göre, yerli sömürücü sınıflar –feodaller ve ticaret burjuvazisi– arasında zümreleşme başlar. Ve bu zümrenin ekonomik ve politik hayatı kontrolüne aldığı görülür. Ama oligarşi olarak bütün fonksiyonları yerine getiremez. (Yukarda belirttiğimiz gibi geri-bıraktırılmış ülkelerdeki temel özelliği yoktur.) Fakat tam anlamıyla olmasa da, bir oligarşiden sözedilebilir. Emperyalizmle baştan bütünleşmiş olan yerli tekелci burjuvazi geliştirilirken, emperyalizm, sömürsünü bu azınlıkla –tam anlamıyla olmasa da oligarşi ile– ittifak kurarak sürdürür. Palazlanan yerli tekелci burjuvazi, baştan zümreleşerek (tekелci olması) doğduğundan, oligarşi için gerekli objektif şartları içinde taşır ve yukarda sözünü ettiğimiz yerli oligarşinin içinde yer alır. Fakat belirli bir dönem etkisi azdır. Oligarşi içinde yönlendirici güç değildir. Bir taraftan diğer sömürücü sınıflar içerisinde zümreleşme artarken –ki nedeni emperyalizmdir–, yerli tekелci burjuvazi güçlenir. Bu zaman içinde oligarşi, devlet aygıtında “kademe kademe gücünü artırır”. Tekелci burjuvazinin gelişmesiyle ve ülke içinde emperyalist üretim ilişkilerinin yerleşmesiyle, ülke içinde emperyalizmin temel dayanağı olur ve oligarşi içinde yönlendirici güçtür. Oligarşinin devlet aygıtındaki gücünde (önceleri yürütme organlarında, daha sonraları yasama, yargı organlarında ve giderek de bürokrasi ve ordu içinde) artar ve devlet oligarşik bir nitelik alır. Burada dikkat edilmesi gereken şudur: Geri-bıraktırılmış ülkelerde kapitalizm yukardan aşağıya geliştirildiğinden, oligarşinin gücünün artması için ilk şart, yürütme organlarında (hükümette) etkili olmak, ya da bizatihi hükümet olmaktır. Ancak bu şekilde devlet aygıtını ele geçirebilir. Yine bu şekilde, emperyalist üretim ilişkilerini koruyabilmesi için de, devletin, oligarşik bir nitelik alması ve halk ile kendi arasında suni bir

²³ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

denge kurabilmesi mümkün olur.

Bu süreç devam ederken, sömürücü sınıflar arasındaki zümreleşme daha da artar. Bunun birinci nedeni, yerli tekelci burjuvazinin feodaller ve ticaret burjuvazisini eritmesi ya da tecrit etmesidir. İkinci nedeni de, emperyalist üretim ilişkilerinin, bu sınıfların dayandığı gerici –emperyalist üretim ilişkilerine nazaran– üretim ilişkileri tarafından engellenmesidir.

Bu süreç, yerli-tekelci burjuvazinin oligarşiye tek başına egemen olduğu (oluşturduğu) ve hatta yerli tekelci burjuvazi içinde sanayi burjuvazisi tek başına egemen olduğu yapıya doğru devam eder. Bunun gerçekleşmesi için emperyalizm ve yerli tekelci burjuvazi, geri-bıraktırlmış ülkelerde çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. (Ülkemizde 12 Mart gibi) Şimdiden bu sürecin ne zaman sona ereceğini söyleyemeyiz. Ama şurası kesindir, tekelci burjuvazi, oligarşi içinde iyice hakimdir. Ve sonuçta tekelci burjuvazi oligarşiye tek başına (elbette emperyalizmle baştan bütünleştiği için) hakim olacaktır.

Günümüzde, *“bizim gibi ülkelerde oligarşik dikta ise, sadece finans-kapitalin damgasını taşımaz. Çünkü ülkedeki kapitalizm kendi iç dinamiği ile değil yukardan aşağıya geliştirilmiştir. Dolayısıyla yerli tekelci burjuvazi, daha baştan, çekirdek halindeyken emperyalizmle bütünleşerek gelişmiştir. (Emperyalizmin içsel bir olgu haline gelmesiyle o da oligarşi içine girer.) Ancak bu tekelci burjuvazi, tek başına emperyalizmle ittifakı sürdürecektir emperyalist üretim ilişkilerini muhafaza edecek güçte değildir. Dolayısıyla yabancı ve yerli tekellere zorunlu olarak bağlı bulunana toprak burjuvazisi ve feodal kalıntılarla yönetimi paylaşmaktadır.”*²⁴

Burada belirtilen toprak burjuvazisi ve feodal kalıntıların özelliği, yerli ve yabancı tekellere zorunlu olarak bağımlı olmaktır. Ve bağımlı olanlar da, bu sınıfın belirli bir kesimidir. Yani oligarşi içinde yer alan toprak burjuvazisinin ve feodal kalıntıların emperyalizmle işbirliği yapan ve bu nedenle irileşmiş olan kesimidir.

Oligarşik yönetimin fonksiyonları ise, bizim gibi geri-bıraktırlmış ülkelerde, merkezi bir güçlü otorite oluşturmak ve bu yolla ülkedeki emperyalist üretim ilişkilerini geliştirmek ve korumak, halkın tepkilerini pasifize ederek onlarla kendi arasında suni bir

²⁴ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

denge kurmak ve bu tepkilerin bir nedeni olan emperyalist işgali gizlemektir. Bütün bunların gerçekleştirilmesi için, oligarşinin daha fazla merkezileştirilmesi ve daha fazla homojenleşmesi gerekir. Bu yüzden de oligarşi içinde yere alan sınıfların bir kısmı tasfiye edilirken, bir kısmı tekelci burjuvazi içinde eritmeye çalışılır. Oligarşi, bu görevleri yerine getirebilmek için yönetimin oligarşik niteliğini daha da artırmak zorundadır. Ve oligarşik yönetim, bunu gerçekleştiribilmesi için, çelişkilerin keskinlik derecesine göre çeşitli uygulamalara girmek zorundadır.

“Bizim gibi ülkelerde oligarşik yönetim, rahatlıkla işçi ve emekçilerin demokratik hak ve özgürlüklerinin olmadığı tam bir dikta yönetimi ile ülkeyi yönetebilmektedir. Buna **sömürge tipi faşizm** de diyebiliriz. Bu yönetim, ya klâsik burjuva demokrasisi ile uzaktan yakından ilgisi olmayan 'temsili demokrasi' ile icra edilir (gizli faşizm), ya da sandıksal demokrasiye itibar edilmeden açıkça icra edilir. Ancak açık icra sürekli değildir. Genellikle ipin ucunu kaçırdığı zaman başvurduğu bir yöntemdir.”²⁵

Ülkedeki suni dengeyi kuruluşu, oligarşi içindeki sınıfların bileşiminin düzenlenmesi ve sömürünün disipline edilmesi için yapılan uygulamalar, sömürge tipi faşizmin durumunu ortaya koyar. Oligarşinin, temel olarak, yönetimden beklediği ikilidir: Birincisi, halkın tepkileri pasifize edilerek –çeşitli yöntemlerle– oligarşi ile halk arasında suni bir denge kurmak; ikincisi, oligarşi içinde daha fazla homojenleşme sağlamak ve emperyalist üretim ilişkilerini daha fazla geliştirmek ve daha güçlü korumaktır. Bu görevi yerine getirebilmesi için siyasal zor uygulaması bizim gibi ülkelerde daha fazla yer tutar. Uygulamalar daha şiddetlidir. **Yani oligarşinin yönetiminin (oligarşik yönetim) uygulamaları, açık şiddete, teröre daha yakındır. Fakat bu, sürekli açık terör uygulamaları biçiminde olmaz, faşist uygulamalara yakındır. Bu iki durumda da uygulama, klâsik faşizmden farklılık gösterir. Bu nedenle bizim gibi ülkelerde oligarşik yönetimin uygulamaları faşizme yakın, ama tam anlamıyla faşizm değildir.** İşte bu nedenden dolayı **sömürge tipi faşizm** diyebileceğimiz bir faşizm vardır. Ve bu nedenle bizim gibi geri-bıraktınmış ülkelerde oligarşik yönetimin

²⁵ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

uygulamalarına, sömürge tipi faşizm denir. Ve bu uygulama dikta biçimindedir.

Ülkede sömürge tipi faşizm uygulaması (gizli faşizm ve açık icra) sürekli dir. Yani bizim gibi ülkelerde, sürekli bir sömürge tipi faşizm vardır.

Bazı sol tahlillere göre, ülkemizde “sürekli faşizm” vardır. Ancak, bu faşizmin niteliği açıklanmamaktadır. Gerçekte ise, bizim gibi ülkelerde klâsik faşizmden farklı ve ülkedeki çelişkilerin sertlik derecesine göre bir uygulama vardır. Bu uygulama, yukarıda belirttiğimiz gibi, gizli faşizm dönemlerinde, “*klâsik burjuva demokrasisi ile uzaktan yakından ilişkisi olmayan*” bir uygulama olarak ve açık icra denilen dönemlerde de ,klâsik faşizmden farklıdır, yani ideoloji ve bunun gerekli kıldığı kurum ve aşağıdan yukarı doğru örgütlenen faşizmden değişiktir. Yani uygulama her dönemde faşizme yakın, ama tam olarak faşizm değildir; bu nedenle sömürge tipi faşizm denir.

Yine bu sol (!) tahlillere göre ülkede açık icra olduğunda, “açık faşizm” vardır. Ve bu, klâsik faşizm biçiminde ortaya çıktığından, devlet aygıtı, yani yönetim, oligarşik niteliğini kaybeder. Yeni bir karakter kazanır. Bu da faşist karakterdir. O zaman şöyle bir oligarşi ve oligarşik tanımları getirilir: “*gizli faşizm dönemi olarak adlandırdığımız OLİGARŞİK YÖNETİM bu ülkelerde iktidar biçimidir.*”²⁶ Yani ülkede bir dönem, gizli faşizm dönemlerinde, oligarşik yönetim ve oligarşi vardır. Bir dönem, yani “açık” faşizm dönemlerinde bu olgu ortadan kalkar. Tabii ki bu şekilde ayırma tabi tuttuğumuz zaman, gizli faşizm dönemlerinde anti-oligarşik mücadele öndedir. Ve “*demokratik devrim programımızla çıkışır*”.²⁷ Diğer dönemlerde ise anti-oligarşik mücadele ortadan kalkarak anti-faşist mücadele öne geçer. Ve bu açık faşizm dönemlerinde silahlı mücadele şarttır. Ve anti-faşist cephe öndedir. Gizli faşizm dönemlerinde anti-oligarşik mücadele ve legal olanaklardan yararlanmak ön plana geçer. Silahlı mücadele talidir.

Bu gibi tahlillerin saptırdıkları hedef açıktır. Ülkede ortaya çıkan uygulamalar, yani sömürge tipi faşizm uygulamaları, halkın tepkilerini pasifize ederek halk ile oligarşi arasında suni dengeyi

²⁶ “DG”, Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik, s. 97

²⁷ “DG”, Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik, s. 97

kurmak için değildir. O zaman, “*sunî dengeyi bozmanın temel yolu, silahlı propagandadır*”²⁸ şeklinde tespit geçersiz olmaktadır. Ve anti-faşist mücadele, anti-emperyalist ve anti-oligarşik mücadele ile özdeş kılınarak, her dönemde anti-faşist birlikler oluşturmak temeldir kabul edilir.

“... ülkemizde anti-faşist mücadelenin sürekli gündemde olduğudur. Bu, anti-oligarşik mücadelenin ta kendisidir.”²⁹

İşte silahlı propagandayı reddetmenin en kestirme yolu budur. Ne de olsa, anti-faşist mücadele *Kesintisiz Devrim II-III*’de konulan anti-oligarşik mücadeleden farklıdır. Öyle ise, silahlı propagandayı temel almak gereksizdir. Yapılacak silahlı mücadele, faşizme karşı silahlı direnişten başka bir şey değildir. Hem Dimitrov öyle yapmamış mıdır?*

Ülkedeki yönetim, oligarşik bir nitelik aldığından ve oligarşik yönetimin uygulaması, temel olarak sunî denge kurmak olduğundan, mücadele, anti-oligarşik mücadeledir. Emperyalizm de oligarşi içinde yer aldığından ve ülkenin emperyalist sömürü altında olmasından, mücadele, anti-emperyalist ve anti-oligarşik mücadeledir. Bu mücadelenin örgütü de, THKP’nin önderliğinde oluşturulan THKC’dir. THKC mücadelesini temel olarak silahlı propaganda ile yürütür. Ve emperyalizmin III, bunalım döneminin özelliklerinden dolayı Halk Savaşı, Öncü Savaşı aşamasından geçecektir. Öncü Savaşının hedefi, her dönemde halkın kurtuluş cephesini oluşturmak ve halk ile oligarşi arasında oluşturulmuş sunî dengeyi bozmaktır. Oligarşi sunî dengeyi çeşitli yöntemlerle devam ettirmeye çalıştığından, gizli faşizm ve açık icra dönemlerinde gerilla savaşının hedefi değişir. Açık icra dönemlerinde, oligarşinin zor kuvvetlerine saldırmak ve onları psikolojik olarak yıpratmak, gizli faşizm dönemlerinde ise, oligarşinin bu niteliğini kitlelere göster-

²⁸ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

²⁹ “DG”, Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik, s. 97

* Zaten bu sözde “sol” tahlile iyi bakılırsa, faşizm ile ilgili olarak geri-bıraktınlmış ülkeler için şu kavramlar geçer: “Sömürge tipi faşizm”, “gizli faşizm”, “açık faşizm”, “kurumsal faşizm”, “sürekli faşizm” ve “kapalı faşizm”... Bütün bu kavramlarla anlatmak istedikleri öz olarak sömürge tipi faşizmin içindedir. Ama amaç, kavramları karıştırıp, bu yolla samimi unsurların kafalarını karıştırarak, kıvrıta kıvrıta silahlı propagandayı, Öncü Savaşını reddetmektir.

mek ve bu yolla kitle katılımını sağlamak esastır. Yoksa bu dönemlerin farklılığı, bir dönem anti-faşist mücadele, bir dönem anti-oligarşik mücadele, ya da bir dönem silahlı direniş, diğer dönem legal mücadele, demokratik mücadele öndedir tespitleri, temelden sakat ve yanlış görüşlerdir. Bu tespitlerin tek amacı, pasifizm ideolojik kılıf geçirmektir.